

ZESKANOWANE

Zetosi XII 2007 af

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ

87-100 Toruń, ul. Pomorska 93, tel. 052 730 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl
NIP 955 16 25 127; REGON 870502736
KRS 00000 41692
*090 1506 0000 0000 5002 0244

dr Bogdan
Liotkowski
Włocławek,

Włocławek poza Pom.
Tomaszów Maz.
ZWZ-AK

†† **Merioniski Antoni**

M: 1371/2240 Pom 1

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Marianiński Antoni.....

01-1371/2240 Pom.....

poze Pom- Włocławek Tomasz Lub. A. L.

I./1. Relacja —

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację *k. 1 s. 1-2*

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja

.....
.....
.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne *k. —*

VI. Fotografie *książka z kronografii*

II. Materiały uzupełniające relacje -
- Marianiński Antoni:

1. A. W. Lewandowski, program „Marianiński Antoni”, [w:] Słow. biograficzny Kowale i..., pod red. Z. J. Zasady i B. Ziobrowskiego, Włocławek - Kowal 2006, s. 139-140, ks. 1 s. 1-2

MARIAŃSKI ANTONI (1891–1966)

kawalerzysta, członek Związku Walki Zbrojnej, młynarz i ogrodnik, prezes Towarzystwa Łowieckiego Okręgu Kowal.

Urodził się 24 XII 1891 r. w Kisielewie pow. płocki. Był synem Leonarda i Józefy z d. Bogusławskiej (obydwoje spoczywają na cmentarzu w Zadusznikach k. Lipna). Jego młodszym bratem był Stefan (1905–1985), późniejszy działacz

strażacki i spółdzielczy w Kowalu. Z chwilą wybuchu wojny polsko-bolszewickiej, został zmobilizowany, biorąc udział w tej kampanii, z której powrócił do Kowala w 1921 r. w stopniu ppor. kawalerii.

Po osiedleniu się rozpoczął pracę u swojej ciotki Katarzyny Przybylskiej z Bogusławskich, właścicielki młyna w Kowalu. Po wczesnej śmierci jej męża A. Mariański stał się jej najbliższym współpracownikiem. W tym czasie aktywnie działał w związku młynarzy pomorskich, jak również w związku łowieckim. Był zapalonym i aktywnym myśliwym. W powstałym w Kowalu 2 II 1925 r. Towarzystwie Łowieckim, które obejmowało gm. Baruchowo, Kłóbka, Śmitowice i m. Kowal i był łowczym i skarbnikiem koła, a w latach 1930–1935 pełnił funkcję prezesa. W okre-

sie 8 III 1925 r. do 19 II 1928 r. sprawował także funkcję członka zarządu OSP w Kowalu. 28 III 1931 r., z plutonu Przysposobienia Wojskowego został utworzony Związek Strzelecki „Strzelec” w Kowalu, którego wiceprezesem został A. Mariański. Na funkcji tej pozostawał do wybuchu II wojny światowej.

We wrześniu 1939 r. po ewakuacji na wschód władz administracyjnych oraz policji, zorganizował w Kowalu i stanął na czele Straży Obywatelskiej czuwającej nad porządkiem i bezpieczeństwem mieszkańców miasta. Do niej należeli m.in.: Franciszek Jałoszyński właściciel sklepu z ul. Kołłątaja, Tadeusz Głuchowski naczelnik poczty, Stanisław Uliński rzemieślnik z ul. Kołłątaja, Kazimierz Wiśniewski z ul. Piłsudskiego późniejszy działacz OSP w Kowalu. Po wkroczeniu wojsk hitlerowskich wszyscy członkowie straży zostali aresztowani i osadzeni w budynku poczty w charakterze zakładników na wypadek zamachu na niemieckich żołnierzy. Po kilku dobach dramatycznego oczekiwania zostali zwolnieni do domu.

W lutym 1940 r. A. Mariański wraz z rodziną został wysiedlony do Tresty (ok. 6 km od Tomaszowa Maz.). Już latem tr. nawiązał kontakt z konspiracyjną komórką Związku Walki Zbrojnej (późniejsze AK) w Tomaszowie Maz. Tam zorganizował wielokrotne przerzuty amunicji karabinowej i granatów ze wskazanych kryjówek leśnych w okolicy Tresty do Tomaszowa Maz.

W 1942 r. za namową przyjaciela sprzed wojny przeniósł się do pracy w dużym gospodarstwie ogrodniczym w Starostwie k. Opoczna. Dobre wyniki produkcyjne w uprawie pomidorów, ogórków, kalafiorów, itp. spowodowały, że zarządca niemiecki „przymykał oko” na fakt sprzedaży części produktów bezpośrednio do polskich sklepów w Opocznie i okolicy. W krótkim czasie w gospodarstwie tym znalazło pracę kilkadziesiąt młodych kobiet z okolicznych wsi, co skutecznie ochroniło je przed wywózką na ciężkie roboty do Niemiec.

Po upadku powstania warszawskiego A. Mariański przyjął pod swój dach i zapewnił wyżywienie do końca wojny sześciu osobom (trzy rodowite warszawianki oraz Jana i Marię

Stow. biograficzne Kowale ..., pod red. Z. J. Łasady i D. Ziolkowskiego, Włocławek - Kowal 2006

11/2

Maślanków wraz z wnukiem Leszkiem Markiewiczem z Kowala).

Po zakończeniu działań wojennych na terenie środkowej Polski powrócił do Kowala i uruchomił młyn zbożowy, niestety na krótko. Wobec stałych gróźb państwa, zawarowanych w sejmowej ustawie z 3 I 1946 r., dotyczącej nacjonalizacji (w tym także przemysłu i zakładów młynarskich), wycofał się z działalności gospodarczej. Jednocześnie sprowadził do Kowala swojego młodszego brata Stefana Mariańskiego, który został zatrudniony na stanowisku kierownika bezprawnie znacjonalizowanego młyna. Sam zajął się ogrodnictwem. Prowadził je aż do śmierci na małą skalę pozwalającą jedynie na skromne warunki życia.

Antoni Mariański zmarł 14 XI 1966 r. w Kowalu i został tu pochowany na cmentarzu parafialnym.

5 II 1921 r. zawarł w związek małżeński z Heleną Głównczyńską (1897–1984) mieszkanką Rakutowa (k. Kowala). Z tego związku mieli syna Jana (ur. 1930), architekta, późniejszego prezydenta Gdyni, wicewojewodę gdańskiego, w latach 70. XX w. posła na Sejm i konsula generalnego w Montrealu (Kanada) oraz dyrektora Biura Projektów „Miastoprojekt-Gdańsk”.

APW, SPW 1918–1939, sygn. 54, Komenda Policji Państwowej pow. włocławskiego, Wydział Śledczy, Akta Związku Strzeleckiego pow. włocławskiego; Archiwum rodzinne J. Mariańskiego z Gdyni; — Fot. A. Mariańskiego z archiw. J. Mariańskiego.

Andrzej Wojciech Lewandowski[†]

Marioniński Antoni

